



สอสุขภาพ ฟานหน้าถ่างข้อมูล

สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

www.hiso.or.th

"แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง"

ของการพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพ

ระดับพื้นที่

การพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพระดับพื้นที่ คือ ยุทธศาสตร์สำคัญของการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนนโยบายสุขภาพ เพื่อทำให้เกิดความเป็นธรรม และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างสุขภาพที่ดีของประชาชน ทั้งที่เป็นปัญหาสุขภาพเฉพาะในท้องถิ่นและปัญหาสุขภาพในภาพรวม ดังนั้น แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพระดับพื้นที่จึงเป็นเสมือนภารกิจที่ต้อง “แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง” ไปพร้อม ๆ กัน

มิติและมุมมองต่อการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพระดับพื้นที่

ปัจจุบันแนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพระดับพื้นที่มีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ใช้ข้อมูลระดับนโยบายต้องการใช้ข้อมูลระดับพื้นที่เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนนโยบายด้านสุขภาพ แต่สำหรับผู้ใช้อ้างอิงระดับปฏิบัติการในพื้นที่ต้องการ

ใช้ประโยชน์จากข้อมูลของตนมา
แก้ไขปัญหาลักษณะที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น แต่แนวคิดที่ไปไกลมากกว่านั้น
คือ การทำอย่างไรให้ท้องถิ่นโดย
ประชาชนเองสามารถนำข้อมูลที่มีอยู่
ไปใช้ในการวางแผนเพื่อการพัฒนา
คุณภาพชีวิตของตนเอง ด้วยมุมมอง
และมิติของความต้องการการใช้
ข้อมูลที่แตกต่างกันทำให้ระบบข้อมูล
สุขภาพระดับพื้นที่มีความสลับซับซ้อน
กล่าวคือ มีความเป็นเอกเทศ
แต่สามารถตอบสนองความต้องการ
ในภาพรวมได้ด้วย

การพัฒนาระบบข้อมูลระดับพื้นที่เพื่อใช้กำหนดนโยบาย

ฐานข้อมูลในระดับพื้นที่ คือ
ส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารระดับ
นโยบายสามารถตัดสินใจกำหนด
นโยบายสุขภาพ วางแผนยุทธศาสตร์
และกำกับติดตามประเมินผลการ
ดำเนินงานด้านสุขภาพ ทำให้สถาน-
บริการด้านสุขภาพระดับต่าง ๆ ต้อง
พัฒนาคุณภาพการบริการให้ได้
มาตรฐาน



แต่เดิมการดำเนินงานการจัดเก็บข้อมูลในอดีต เป็นการ
บันทึกลงในเอกสารซึ่งส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเนื้อหาและรูปแบบ
รายงาน และยังต้องวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ก่อนที่จะจัดส่งให้
กับสาธารณสุขอำเภอ สาธารณสุขจังหวัด และส่งมาให้กับส่วน-
กลางตามระยะเวลาที่กำหนด การทำระบบรายงานเหล่านี้ต้องใช้
เวลานาน ทำให้เวลาในการให้บริการแก่ประชาชนทำไม่ได้เต็มที่

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงสาธารณสุขจึงมีนโยบาย
ลดภาระในการจัดเก็บข้อมูลและการทำรายงาน โดยได้พัฒนาระบบ
ข้อมูลรายบุคคลที่บันทึกบนระบบอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น ได้แก่
ฐานข้อมูล 18 แฟ้ม เพื่อให้กับสถานีอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชน
ใช้เป็นแฟ้มฐานข้อมูลมาตรฐานในการจัดเก็บ นอกจากนี้ยังพัฒนา
ฐานข้อมูล 12 แฟ้มให้กับโรงพยาบาล เพื่อให้ข้อมูลมีโครงสร้างที่
เป็นมาตรฐานเดียวกัน และทดแทนจัดเก็บข้อมูลแบบเก่าที่มีความ
ซ้ำซ้อน

แม้ว่ากระทรวงสาธารณสุขจะพยายามลดความซ้ำซ้อน
ในการจัดเก็บข้อมูลและการทำรายงานลงแล้ว แต่ความต้องการ
ข้อมูลเพื่อใช้กำหนดนโยบายมิได้มีแต่กระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น
เพราะยังมีหน่วยงานอื่น ๆ อีก อาทิ สำนักงานหลักประกันสุขภาพ-
แห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม สวัสดิการรักษายาบาลของ-
ข้าราชการและครอบครัว อีกทั้งผู้บริหารในระดับจังหวัด ซึ่งต้องใช้
ข้อมูลเพื่อการวางแผน แก้ไขปัญหาสุขภาพให้สอดคล้องกับบริบท
และตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
จึงทำให้สาธารณสุขจังหวัดที่มีความพร้อม พัฒนาเทคโนโลยี-
คอมพิวเตอร์มาใช้ และพัฒนาระบบโปรแกรมในการจัดเก็บข้อมูล

ภายในพื้นที่ของตนเอง เพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการบันทึกข้อมูล จัดเก็บข้อมูล ประมวลผล และจัดทำรายงาน

เมื่อแต่ละจังหวัดพัฒนาโปรแกรมขึ้นมาใช้เอง ทำให้ฐานข้อมูลของพื้นที่มีความหลากหลาย เช่น HCIS e - Care และ THO เป็นต้น ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลไม่สามารถทำได้อย่างเป็นระบบ

ดังนั้น สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข จึงได้คิดโครงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลสถานีนอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนจากจังหวัดมาส่วนกลางขึ้นมา เพื่อให้ส่วนกลางสามารถดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลมาใช้ได้โดยตรงทดแทนการส่งข้อมูลด้วยระบบรายงาน ซึ่งจะเป็นการลดภาระให้กับพื้นที่ลงไปได้มาก โครงการนี้เริ่มดำเนินทดลองในปี 2550 ใน 6 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา กาฬสินธุ์ อ่างทอง และพิจิตร โดยแต่ละจังหวัดมีฐานข้อมูลและโปรแกรมการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน

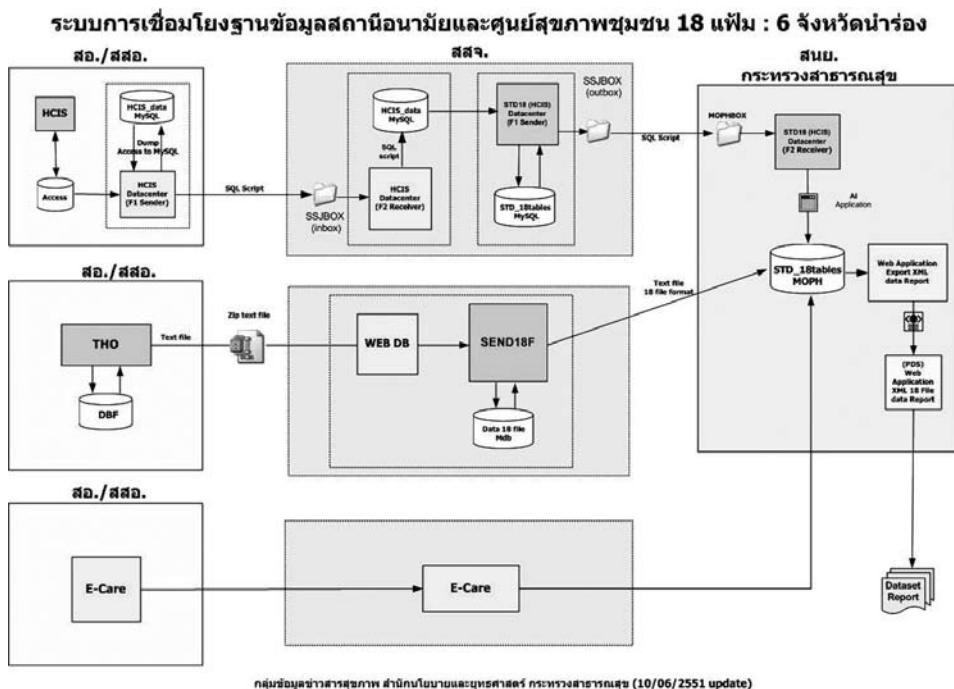
การทดลองระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลฯ นี้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วน ตามโปรแกรมฐานข้อมูลของแต่ละจังหวัด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ทดลองเชื่อมโยงฐานข้อมูลฯ ในจังหวัดที่จัดเก็บฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม HCIS จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ สำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา และกาฬสินธุ์ โดยใช้ระบบการเชื่อมโยงระดับจังหวัดและส่วนกลางด้วยโปรแกรมที่ส่วนกลางพัฒนาขึ้นทั้ง 4 โปรแกรม

ส่วนที่ 2 ทดลองเชื่อมโยงฐานข้อมูลฯ ในจังหวัดที่จัดเก็บข้อมูลฐานข้อมูลด้วยโปรแกรมที่จังหวัดพัฒนาขึ้น ได้แก่ โปรแกรม THO ของจังหวัดพิจิตร และโปรแกรม e - Care ของจังหวัดอ่างทอง ซึ่งโปรแกรมหดกล่าวจะทำการเชื่อมโยงข้อมูล/ฐานข้อมูลฯ ระดับจังหวัดและส่วนกลาง ส่วนกลางทดลองใช้โปรแกรมที่ส่วนกลางพัฒนาขึ้นเช่นเดียวกันกับส่วนที่ 1

ส่วนที่ 3 ทดลองเชื่อมโยง ตรวจสอบและออกรายงานในส่วนกลางที่สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (ดังภาพ)



ที่มา : รายงานผลการทดลอง โครงการพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูล/ฐานข้อมูลสถานีนอนามัย และศูนย์สุขภาพชุมชนจากจังหวัดมาส่วนกลางเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันใน 6 จังหวัดนำร่อง กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ขณะนี้โครงการทดลองดังกล่าวใน 6 จังหวัดพื้นที่-
นาร่องได้เสร็จสิ้นลงแล้ว กระทรวงสาธารณสุขและสำนักงาน-
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการขยายผลระบบ
การเชื่อมโยงฐานข้อมูลสถานื่อนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชน
ระดับจังหวัดและส่วนกลางในรูปแบบ 18 แฟ้มมาตรฐาน
ครอบคลุมสถานื่อนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชน ครอบคลุม 75
จังหวัด 10,035 สถานื่อนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน การพัฒนา
ระบบข้อมูลดังกล่าวทำให้สำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
กระทรวงสาธารณสุข กรม กอง สำนักที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้
ประโยชน์จากฐานข้อมูลร่วมกัน สามารถนำข้อมูลจากฐาน-
ข้อมูลไปใช้แทนระบบรายงานซึ่งช่วยลดภาระในการจัดทำ
รายงาน และการรายงานที่ซ้ำซ้อนลงได้

นี่คือหนึ่งตัวอย่างของงานพัฒนาระบบข้อมูลระดับ
พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้ระดับนโยบาย ซึ่งนอกจากจะออกแบบ
ระบบมาเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของส่วน-
กลางให้ได้แล้ว ยังต้องสอดคล้องกับความหลากหลายของ
ตัวระบบข้อมูลในระดับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นตัวข้อมูล หรือ
เทคโนโลยีที่นำมาใช้

แต่มีทิศทางการพัฒนาระบบข้อมูลระดับพื้นที่

ยังไม่หมดเพียงเท่านั้น

โปรดติดตามความท้าทาย

ในการพัฒนาระบบระดับพื้นที่ต่อไป

ในฉบับหน้า 📖



สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ
Health Information System Development Office

ผู้ที่สนใจ สามารถอ่านบทความเพิ่มเติมได้ที่

www.hiso.or.th

โทรศัพท์ 0 2589 2490 - 2